

08

EL MICO I LA GUINEU

Font:
**Juan Ernesto
Ruiz-Díaz**
*És del Paraguai
i viu a Sabadell.*

Hi havia una vegada una guineu que volia anar a menjar canya de sucre al camp del senyor Aquilino sense permís. Com que no hi volia anar tota sola, va demanar al seu compare, el mico, si la hi podia acompanyar.

—Per què no véns amb mi a menjar canya de sucre al camp del senyor Aquilino? —li va preguntar la guineu.

—No pas! No vull clavar-me les espines que hi ha pertot arreu en aquell camp —va respondre el mico.

—Si véns et donaré les meves sabates —li va proposar la guineu.

—Ah! Si em dones les sabates sí que vindré, i així no em punxaré.

Ben animat, encara que caminant un pèl coix, el mico se'n va anar amb la guineu cap al canyar. Quan hi van arribar van començar a menjar en silenci, sense fer soroll, però el mico es va posar les mans a la cintura i va dir a la guineu:

—Quin avorriment... Em sembla que cridaré una mica.

—No, no cridis! —li va respondre ella.

Al cap d'una estona, el mico continuava avorrit de menjar callats i tornà a dir:

—Sí, sí. Crec que sí que cridaré.

—Que ets boig? Calla! No cridis! —l'increpà la guineu—, que vindran els gossos del senyor Aquilino i jo no puc enfilarme als arbres com tu.

Ara bé, el mico no li va fer gens de cas i aquesta vegada es va posar a cridar. Poc després ja se sentien els lladrucs dels gossos, que s'acostaven ràpidament al canyar. Els dos compares no van tenir temps d'amagar-se i els gossos van començar a perseguir-los. La guineu va córrer com un llamp a amagar-se a la selva, però el mico no podia córrer ni tampoc es podia enfilars als arbres per culpa de les sabates. Va intentar desfer-se'n, però com que ja tenia els gossos a sobre, es va deixar caure a terra i es féu el mort. Els gossos s'hi van acostar, l'ensumaren de cap a peus i, creient que realment era mort, no li van fer res i van passar de llarg. Tan aviat com els gossos hagueren marxat, el mico es va aixecar de cop, es tragué les sabates i se'n va anar cap a la selva tot cridant.

KA'I HA AGUARA

Aguara ndajeko peteĩ jey ohosetéma ho'u takuare'ẽ imba'e'ỹva ha vokóike osako'i Irũ ka'i rendápe jahechápa nomoirímíri chupe.

– Jahána chendive ka'i ja'u karai kili takuare'ẽ – ojerure asy aguara.

– Ndahaseitépa che. Upèanga'u aha ajekutukapa kapi'iratíme upérupi – ojembotavyete ka'i.

– Ame'ëta niko ndéve nde sapaturã...!! – ombojuru he'ẽ chupe aguara.

– Upéicharõ katu – ñambue, ikyre yma ka'i.

Sapy'aiterõguarã oguata Karẽ oje'óivo.

Oike takuare'ëndýpe, omopẽ mopẽ takuare'ẽ ha ho'u kirirĩ hikuái. Upéicha hágui ojekuako mitã ka'i ha he'i aguarápe

– He'ëtereí kóa kompái asapukáita!!!

– Ani resapukái!! – ombohováí kyhyjepópe aguara.

Are pora okaru rire kiriríme osẽjeýma ka'i oñemotie'ýse

– Nde tarova piko nde irũ. Ekirirĩ...!!!! – oñe'ējoko chupe aguara.

– Ou mba'e ñandéve karai kili rymbajagua kuéra ha che ndajupikua'ái yvate, yvyra rakárẽ ndéicha.

Ka'i, ndoikua'aséi mba'eve ha oñepyrũ osapukái.

Sapy'aiteroguarã ohendúma hikuái jagua ñarõ aguimínte oguahéma katu jagua kuéra takuare'ëndýpe ha oñani hakykuéri kuéra. Aguara oñani ikatumiháicha ha okañy py'aete ka'aguýre; Ka'i katu, opo opo ndakatúi oñani ha ndaikatúi ojupi yvate sapatu ipýre. Oha`ã oipe'ase isapatu ha upeaja ojapaite hesẽ jaguakuéra; upémarõ ka'i ojeity yvýpe oñemomano. Jagua kuéra oñemboja ikótape ohetũ, ipy guive ñaka peve ha ohejarei jey chupe oimo'águi omano.

Are rire ka'i opu'ã, oipe'a isapatu ha osapukái ohóvo ka'aguýre.

Guaraní

Nombre aproximad de parlants
5.114.000.

On es parla

Al Paraguai, a la major part del territori; en algunes províncies de l'Argentina; a Bolívia, a les regions sud-orientals; i al Brasil, al Mato Grosso do Sul i en contrades disperses a prop de São Paulo i Porto Alegre.

Sabies que...

El guaraní és una de les llengües ameríndies amb més parlants. Estan distribuïts en quatre estats diferents (el Paraguai, l'Argentina, Bolívia i el Brasil) i, a més, és l'única llengua indígena d'un estat sud-americà que gaudeix oficialment del mateix rang que el castellà.